

VIAȚA ÎNCEPE VINERI

IOANA PÂRVULESCU

VIATA ÎNCEPE VINERI

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corectori: Anca Drăghici, Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la C.N.I. „Coresi“ S.A.

© HUMANITAS FICTION, 2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PĂRVULESCU, IOANA

Viața începe vineri / Ioana Pârvulescu. – București: Humanitas Fiction, 2009

ISBN 978-973-689-339-1

821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Lui B., în orice lume s-ar afla

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu câțiva ani înainte de 1900 zilele erau încă pătoare. Oamenii vibrau ca firele de telegraf, erau optimiști și credeau, ca niciodată înainte și ca niciodată după, în puterea științei, în progres și-n *viitor*. Anul Nou devenise, de aceea, cel mai important moment: începutul, mereu reluat, al viitorului.

Textura lumii permitea orice gând nebunesc și, adesea, gândurile nebunești ajungeau realitate.

România era în Europa, iar Capitala ei ajunsese un oraș cosmopolit, care făcea mari eforturi să se organizeze și să se civilizeze. În București, spun toate documentele din epocă, nu apucaii *niciodată* să te plictisești, nici ziua, nici noaptea.

Firele sensibile se temeau de pericole neștiute. Un bărbat se apăra cu bastonul de lumina electrică. O femeie a refuzat cu îndârjire să se lase fotografiată de fiul ei, deși a permis să fie pictată. Nevrozele se transformau în poezie, durerea și opiul mergeau mână-n mână. Tuberculoza, sifilisul, murdăria fie ucideau, fie lăsau răni în trup și-n suflet. Răul nu dispăruse din lume, iar ignorarea lui nu era cea mai

bună metodă de a pregăti viitorul. Erau oameni care luptau cu el.

Ziarele își descoperiseră puterea și, deja, se putea muri pentru cuvântul scris. Și deja cuvântul scris îi trăda. Banii erau o problemă, dar nu un scop, și erau destui oameni gata să-și sacrifice toți banii de dragul unei idei frumoase. Copiii îi imitau de timpuriu pe oamenii mari, oamenii mari se purtau uneori ca niște copii, iar curiozitatea față de viață era o bucurie care nu dispărea la nici o vârstă.

Înainte de 1900 omul credea că Dumnezeu îl vrea nemuritor, în sensul cel mai concret al cuvântului. Nimic nu părea imposibil și nici nu era. Toate utopiile erau permise. Iar *jocul cu timpul* a fost întotdeauna cea mai frumoasă dintre ele. În rest, oamenii semănau destul de bine și în toate privințele cu cei care i-au precedat și cu cei care i-au urmat.

Cu câțiva ani înainte de 1900 zilele erau încăpătoare și oamenii visau la lumea noastră.

Visau la noi.

*Pentru că ceea ce vrei este viața aceea,
și asta, și alta – le vrei pe toate.*
(Miguel de Unamuno, iulie, 1906)

VINERI 19 DECEMBRIE

O zi cu evenimente

1

Imi place să citesc în trăsură. Mama mă ia la rost, papă, care nu uită nici în familie că-i Domnul doctor Leon Margulis, medic primar cu cabinet în str. Sf. Ionică nr. 8, „în dosul Teatrului Național“, zice că-mi stric ochii și-o să nasc copii cu vederea slabă. Însă eu sunt încăpățânată și tot îmi iau cartea cu mine. Pe vremea lor or fi avut mai mult timp de citit și de multe altele, dar noi, cei mai tineri, trebuie să ne chivernisim bine orele. Abia așteptam să văd ce mai face Becky din *Vanity Fair*. Deși, la drept vorbind, cred că eu semăn mai mult cu proasta de Amelia, și-o să iubesc toată viața cine știe ce ticălos. Azi n-am avut noroc cu cititul. Mai întâi pentru că-mi înghețau mâinile. Apoi, de cum ne-am suit în trăsură, mama și papa l-au tocat mărunț-mărunț, cum toacă bucătăreasa noastră pătrunjelul, pe necunoscutul cules de Petre din zăpadă, azi-diminează, aproape de pădurea Băneasa, în câmp, la lacuri. A fost dus în arest la Prefectura de Poliție. Mama, care e la zi cu absolut totul, zice că-i scăpat de la balamuc, că sigur a înnebunit de prea multă învățătură. Și s-a uitat amenințător la mine: „Așa o să pățești și tu dacă citești toată ziua!“ Apoi s-a uitat la

papa: „E timpul ca Iulia să se gândească la un bărbat cumsecade cu care să se mărite!“ Papa l-a consultat pe străin la rugămintea lui Costache, prietenul nostru de la Poliție, și zice că nu-i vagabond, chiar dacă e îmbrăcat cu niște haine neînchipuit de ciudate. O fi clown, la circ. Altfel curat, nici un cusur „fiziologic“, în afară de faptul că, într-adevăr, vorbește uneori în dodii. Dar, dacă-i nebun, e unul cultivat, „rotunjește frumos vorbele“. Însă când papa l-a întrebat dacă n-are tuberculoză omul s-a uitat la el batjocoritor, părea scos din fire, și i-a răspuns jignitor: „Ești un actor de două parale!“ Papa a replicat, serios, cum e el în orice situație: „Domnule, vă rog, nu sunt actor, ci medic!“ A adăugat că plămâni îi sună puțin înfundat, e foarte palid, dar boală serioasă nu-i găsește. Atunci bărbatul s-a calmat și i-a spus că vrea să fumeze, papa, care e contra acestui obicei, i-a adus totuși tutun fin și foiță de pe masa lui Costache, dar zice că, după o căutătură sălbatică, arestatul i-a întors pur și simplu spatele. Nu-i un om bine crescut! I-au reținut valiza pentru cercetări, o cutie argintie, ca un *safe*, și asta arată c-ar putea să fie vreun falsificator de bani, dar lui i-au dat drumul după numai o oră de arest și un scurt interogatoriu luat de conu Costache. Când s-a văzut liber, a șters putina imediat. Însă îl urmărește discret cel mai bun vizitiu al Poliției.

— Câți ani are? a pus mama întrebarea ei favorită.

— A declarat 43, păi asta ar însemna cu patru mai puțin ca mine, dar eu zic că minte, nu-i dau mai mult de 30-35. Zice că-i gazetar și că-i născut aici. Dan Kretzu. M-a mirat că se poartă ras complet, cum vezi doar la actorii care joacă rol de femeie. Hm!

Și papa și-a mângâiat fuiorul firav de barbă blonzie ca mătasea porumbului, suferința lui de-o viață.

— O să aflăm mai multe mâine, la cină, că l-am invitat pe conu Costache.

Papa a observat că sunt aprinsă la față și mi-a pus imediat mâna pe frunte, să vadă dacă n-am febră. Pentru el totul are cauze concrete, trupești, să n-audă de suflet. Cu toate că mama l-a mai descusut o vreme, eu am preferat, fiindcă mi se încălziseră mâinile, să-mi scot o mănușă și să mă întorc la Becky. Ce-mi place la ea e că, exact ca mine, știe și franceză, și engleză. Ce nu-mi place e că, exact ca mine, are *green eyes*. Mi-aș fi dorit ochi căprui, ca Jacques, și păr blond, ca Becky, dar se vede că modelul lipsea din fabrică, acum 21 de ani, așa că mă mulțumesc cu părul negru. Oare de ce din aceiași părinți, ambii cu ochi căprui, un copil iese la fel ca ei, iar altul cu ochi verzi sau albaștri? Până la Anul Nou vreau să termin cartea, așa că o să încerc să scriu mai rar în jurnal. Mai sunt 12 zile și câteva ore.

Bucureștenii aveau o zi bună. Ninsese, până la sfârșitul anului mai erau 12 zile, până la sfârșitul zilei, 12 ore. Albul, care se întindea de la un capăt la altul al orașului, de la Palatul Cotroceni la mahalaua Obor și de la cimitirul Șerban Vodă până la rondurile de la Șosea, și-apoi mai departe, în cele patru zări, se topea în soarele amiezii. Țurțurii păreau dați cu ulei și începeau, ici-colo, să picure în capul trecătorilor. Străzile erau destul de animate, cum sunt mereu în zilele dinaintea Crăciunului. Cu ochii pe sus, ca să nu-l ude, Nicu se pomeni întins în zăpadă, supărat ca atunci când se trezea cu fața la cearșaf.

— Vasăzică mata' iar ai căzut! a spus cu glas tare băiatul, scuturându-și chipiul roșu, de comisionar. Ți-am zis *de-atâtea*

ori să te uiți pe unde calci, bombăni cu vocea lui mică, dar cu un ton de bătrân prost dispus. De anul trecut, de când mergea la școală, tonul acesta de învățător i se lipise de limbă și nu mai scăpa de el. Obiceiul de a vorbi cu el însuși îl deprinsese însă de când se știa, pentru că, spre marea lui necaz, n-avea frați, cum au alți copii. S-ar fi mulțumit și cu o soră, la o adică. Își scutură zăpada de pe surtuc, privi cu ciudă spre ghețușul pe care alunecase și ajunsese, tropăind, lângă ceasul cu dorobanț, plasat peste ușa ziarului *L'Indépendance Roumaine*. La ora 12 fix, carillonul începea să cânte. Nicu se străduia să prindă întâlnirea cu dorobanțul. Nu era ușor, pentru că se orienta numai după soare și umbră. De data asta atenția băiatului se îndreptă spre altceva. Pe jos, chiar în fața lui, era un țurture splendid, de vreo doi coți lungime, numai bun de spadă. Îl culese pe loc, îi mângâie suprafața ușor vălurită fără să-i pese de răceala gheții, îl duse cu ambele mâini la șold, apoi îl ridică, tot cu două mâini, și făcu, răcnind, o mișcare de spadă spre un dușman nevăzut. Din nenorocire, țurturele, obișnuit pesemne cu mai multă liniște la marginea de acoperiș pe care crescuse, nimeri prost: un ins cu uniformă militară și baston cu cioc de argint, un domn de statură mijlocie care tocmai ieșea pe ușa clădirii cu ceas. Era mâna dreaptă a Prefectului de Poliție, Șeful siguranței publice, Costache Boerescu, aflat mereu în viteză: cosea repede-repede aerul cu picioarele lui scurte. În perioada asta era de câte două-trei ori pe zi la ziarul franțuzilor. Asta de când cu uciderea în duel a domnului Lahovary, directorul gazetei, de către „căpățânosul ăla de Filipescu“, directorul *Epocei*. Așa că numai de duel nu-i ardea domnului polițist, iritat cum era de ancheta care bătea pasul pe loc și de vocile din presă care-l persecutau tot mai tare. Ajunsese să nu-i mai suporte pe gazetari: când făcea lucruri bune nu-l băgau în seamă,

dar, îndată ce nu rezolva destul de rapid vreo chestiune, săreau la el și-l ponegreau folosind chiar vorbele lui, însă ciuntite și întoarse pe dos. De câte ori avea ocazia și erau doar bărbați de față, se răcorea numind presa „o curvă sulemenită“. De altfel, trăia singur, iar stabilimentul de la Crucea de Piatră avea pentru el tarife reduse, numai să vrea. Cunoscuse locul și ca polițist, și ca bărbat. Până să-l apuce de urechi pe dracul de copil, acesta o și luase la picior, traversând sinucigaș printre trăsuri și sănii, spre Sărindar, ocărât mai întâi de câțiva vizitii ce urcau, în șir, spre Capșa, apoi de cei de pe partea opusă, aflați în drum către Dâmbovița, și care traseră unul după altul de hamuri ca să nu se ciocnească între ei. Se uită îndărăt. Polițaiul îl onoră în aceeași clipă cu bastonul ridicat amenințător și-apoi îl lăasă în plata Domnului, luând-o spre clădirea Prefecturii, aflată la câteva minute distanță.

— Era s-o pățești. Conu Costache n-o să te uite, nu uită nimic și e viclean ca șarpele. Matale faci numai năzbătii azi, se adresează copilul unei tufe mari, pline de zăpadă, crescută pieziș, într-un loc umbrit, lângă zid. Câteva vrăbii țopăiau cu mișcări neașteptate, de glonte, de la o creangă la alta, zăboveau puțin, atingând cu pântecul albul gros al zăpezii care se risipea în scame, apoi treceau la alt nivel al tufișului, ca-ntr-o casă cu etaj. Nicu se întrebă de ce se mișcă atât, că nu păreau să caute sau să urmărească ceva, ca el, bunăoară. El avea o țintă precisă, care se și zărea înaintea lui: poarta *Universului*. Cel mai citit ziar al Bucureștilor. Mă rog, cei de la *Adevărul* spun altfel, dar ei pe toate le spun altfel. Întinse pasul, după ce, în grabă, scutură tufa de toate vrăbiile din ea.

Intră pe ușa din stânga. Portarul îi strânse mâna ca unui om mare. Nea Cercel îi spuse că trebuie să mai aștepte, pachetele nu sunt încă aduse de la „biuroul de distribuire“.

ANEXE – 1897
(din revistele vremii)

CALENDAR ORTODOX PENTRU ANUL 1897

Sfântul Vasile cel Mare	1 Ianuarie
Boboteaza	6 Ianuarie
Sfântul Ioan	7 Ianuarie
Triodul începe	2 Februarie
Lăsatul secului de carne	16 Februarie
Lăsatul secului de brânză	23 Februarie
Duminica Floriilor	6 Aprilie
Sfintele Paști	13 Aprilie
Sfântul Gheorghe	23 Aprilie
Înjumătățirea	7 Mai
Sfinții Constantin și Elena	21 Mai
Înălțarea Domnului	22 Mai
Duminica Rusaliilor	1 Iunie
Lăsatul secului pentru Sfinții Apostoli Petru și Pavel	8 Iunie
Sfinții Apostoli Petru și Pavel	28 Iunie
Adormirea Maicii Domnului	15 August
Înălțarea Sfintei Cruci	14 Septembrie
Sfântul Dumitru	26 Octombrie
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil	8 Noiembrie
Sfântul Nicolae	6 Decembrie
Crăciunul	25 Decembrie
Sfântul Ștefan	27 Decembrie

CALENDARUL CATOLIC

Septuagesima	2 Februarie (14 Februarie)
Marþea grasă	18 Februarie (2 Martie)
Miercurea cenuşie	19 Februarie (3 Martie)
Paştele	6 Aprilie (18 Aprilie)
Înălþarea	15 Mai (27 Mai)
Rusaliile	25 Mai (6 Iunie)
Sfânta Treime	1 Iunie (13 Iunie)
Joia Verde	5 Iunie (17 Iunie)
Duminica Adventă	16 Noiembrie (28 Noiembrie)
Crăciunul	25 Decembrie (6 Ianuarie)

CALENDARUL EBRAIC

5657		1897
Adar	I	Januarie 22
—	14	Micul Purim
Be Adar	I	Februarie 4
—	13	Postul esterei
—	14	*Purim
—	15	Susan Purim
Nisan	I	Martie 22
—	15	*Paşali I serb
—	16	*Paşalia 2 serb
—	21	*Paşalia 7 serb
—	22	*Paşalia 8 serb
Ijar	I	Aprilie 21
—	18	Lag. B'ómer
Sivan	I	Mai 3
—	6	*Serb. Săptămânilor
—	7	*A doua serbare
Thamuz	I	Mai 26
—	18	*Post dărâmarea Templului
		Iunie 6

Ab	I	Iulie 17
—	10	Post arderea Templului Iulie 27
Elul	I	August 17

5658

Tischri	I *Anul Nou	Sept. 15
—	2 *A doua serbare	Sept. 16
—	4 *Post Gedaljab	Sept. 18
—	10 *Serbarea reconcilierii	Sept. 22
—	15 *Serbarea Cuscilor	Sept. 26
—	16 *Idem a doua zi	Sept. 30
—	21 *Serbarea Palmierilor	Oct. 5
—	22 *Finele Cuscilor	Oct. 6
—	28 *Primirea legii	Oct. 7
Marcheşev	I	Oct. 15
Kiolev	I	Noi. 24
—	25 *Inaugurarea Templului	Dec. 8
Tebet	I	Dec. 14
—	10 *Luarea Ierusalimului (post) ..	Dec. 23
Shabat	I	Dec. 12

Sărbătorile marcate de * se țin cu rigurozitate.

CALENDARUL MUSULMAN

1314 Ramadam I	1897 Ianuarie 22
Schaval I	Februarie 21
Ghiul-Kade I	Martie 22
Ghiul-Hedsche I	Aprilie 21
1315 Muharem I	Mai 21
Safar I	Iunie 20
Rebi-el-avel I	Iulie 19
Rebi-el-accher I	August 18
Djamadi-el-avel I	Septembrie 16
Djamadi-el-accher I	Octombrie 16
Resdcheb I	Noiembrie 14
Schaban I	Decembrie

SĂRBĂTORI NAȚIONALE ȘI DOMNEȘTI

- 11 Februarie, aniversarea revoluțiunii din anul 1866, prin care s-a realizat formarea unei dinastii în România.
- 14 Martie, proclamarea Regatului României la 1881.
- 8 Aprilie, ziua nașterii M.S.Regelui și proclamarea plebiscitului pentru alegerea Măriei Sale.
- 24 Aprilie, ziua onomastică a M.S. Reginei Elisabeta.
- 1, 8 și 10 Mai, alegerea, sosirea în România și suirea pe tronul României a M.S. Regelui, în 1866.
- 10 Mai, proclamarea Independenței României în 1877 și încoronarea primului Rege Român în 1881.
- 11 Iunie, aniversarea revoluțiunii din 1848, când s-a întemeiat definitiv autonomia României.
- 22 Iulie, Sf. Maria Magdalena, onomastica A.S. Principesei Maria.
- 12 August, aniversarea nașterii A.S. Principelui moștenitor Ferdinand.
- 3 Octombrie, aniversarea A.S. Principelui Carol al României.
- 17 Decembrie, aniversarea M.S. Reginei.

CRONOLOGIA

De la crearea lumii în stil Iulian	7384
De la crearea lumii în stil Gregorian	5990
De la fondarea Romei	2852
De la fondarea Iașilor	620
De la fondarea Bucureștilor	613
De la căderea Constantinopolului	444
De la moartea lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei	393
De la tipărirea primelor cărți în limba română	328
De la prima răpire a Basarabiei	85
De la Focul cel mare din București	50
De la Revoluția din Europa și România 11 iunie 1848	49
De la Unirea Principatelor	38
De la Împroprietărirea țăranilor	33
De la suirea pe tron a M.S. Carol	31
De la inaugurarea primei linii de cale ferată în România	28

De la Uniunea poștală internațională	22
De la Proclamarea Independenței României	20
De la răpirea din nou a Basarabiei	19
De la alipirea Dobrogei la România	19
De la proclamarea Regatului României	16
De la introducerea în România a luminii prin electricitate	14

ECLIPSE

Două eclipse solare inelare, care nu vor fi vizibile în Europa. Nici una lunară.

Prima eclipsă solară inelară are loc la 19 ianuarie (1 Februarie): începutul întunecimii la 7 ore și 23 de minute seara. Sfârșitul eclipsei la ora 1 și 9 minute dimineața. E vizibilă în America Centrală, America de Sud afară de vârful estic și sudic al Capului Horn, coasta estică a Argentinei și partea sudică a Oceanului Atlantic, precum și în sud estul Australiei. *A doua eclipsă solară inelară* va avea loc la 17 (29) Iulie. Începutul întunecimii la ora 3 și 2 minute după-amiază. Sfârșitul eclipsei la ora 8 și 52 de minute seara. Va fi vizibilă pe coasta vestică a Africii, în partea tropicală a Oceanului Atlantic, în partea de sud a Americii de Nord, în America Centrală și în partea nordică a Americii de Sud.

Regentul anului – Marte, zeul războiului, al tulburărilor și al împerecherilor dintre oameni. În cursul acestui an vor fi multe accidente fenomenale. Copiii născuți în decursul anului vor avea un caracter iute și arțăgos; băieții vor fi îndrăzneți, iubitori de certuri și fapte războinice, nesupuși ordinelor mai marilor lor și iubitori de independență; fetele vor fi frumoase, deștepte, harnice, devotate sentimentului datoriei, dar rele, cărtitoare, gâlcevitoare.

Membrii Sfântului Sinod care l-au judecat pe fostul Mitropolit al Ungro-Vlahiei Ghenadie Petrescu în mai 1896.

P. S.L. Episcopii: 1. Ghenadie al Râmnicului 2. Partenie Ep. Dunării de Jos 3. Iosif Mitropolitul Moldovei 4. Gherasim Timuș Ep. Argeșului 5. Silivestru Ep. Hușilor 6. Arh. Ioanichie Flor Băcăuanu 7. Dionisie Climescu Ep. Buzăului 8. Ieronim Ep. Romanului 9. Arh. Calistrat

Orleanu Bărlădeanu 10. Arh. Valerian Râmniceanu 11. Arh. Dosoftei Botoșăneanu 12. Arh. Pimen Georgescu Piteșteanu 13. Athanasie Miron Craioveanu 14. Arh. Meletie Gălățeanu 15. Arh. Nifon Ploieșteanu.

GUVERNUL

Între 1895 și 1899 România are guvern liberal. În decembrie 1897 componența guvernului e următoarea:

Președintele Consiliului de miniștri: Dimitrie A. Sturdza

Ministrul de Interne: Mihail Pherekyde

Ministrul Afacerilor Străine: Dimitrie A. Sturdza

Ministrul Finanțelor: George D. Pallade

Ministrul Justiției: Alexandru G. Djuvara

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii: Spiru Haret

Ministrul Războiului: General Anton Berindei

Ministrul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor: Anastase Stolojan

Ministrul Lucrărilor Publice: Ion I.C. Brătianu

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Vineri 19 decembrie	
O zi cu evenimente	11
Sâmbătă 20 decembrie	
Agitație	50
Duminică 21 decembrie	
Zi bună. Cu unele excepții... ..	86
Luni 22 decembrie	
Un început de săptămână greu	104
Mărti 23 decembrie	
Hazardul	132
Miercuri 24 decembrie	
Ajunul Crăciunului	154
Joi 25 decembrie	
Cadouri	177
Vineri 26 decembrie	
Noutăți	192
Sâmbătă 27 decembrie	
În vizită	206
Duminică 28 decembrie	
Revista presei	223
Luni 29 decembrie	
Timpul trece	238

Marți 30 decembrie	
Timpul stă pe loc	254
Miercuri 31 decembrie	
Viitorul și trecutul	271
Epilog	289
Anexe – 1897	293